

บทความวิจัย

ยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

Strategies for Integrating Early Childhood Development in Loei Province According to National Standard for Early Childhood Care

Received: Oct 15, 2021
Revised: Nov 30, 2021
Accepted: Dec 28, 2021

กมลเนตร ไร่ชำนาญ ปร.ด. (Kamolnet Faichamnan, Ph.D)¹
พรกมล ระหาญนอก ปร.ด. (Pornkamon Rahannok, Ph.D)²
จุลดิษฐ์ อุปฮาด ปร.ด. (Junladit Obpahat, Ph.D)³
วชิราภรณ์ สังข์ทอง ค.ด. (Wachiraporn Sungtong, Ph.D)⁴

บทคัดย่อ

บทนำ: การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของคนตลอดชีวิตและเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดใน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย: เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย: เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย คือ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับ จังหวัด ผู้รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัยจากทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ครู/พี่เลี้ยง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในจังหวัดเลย ใช้การ ศึกษาเชิงวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมระดมความคิดเห็น และการประเมินยุทธศาสตร์ตามแนวคิด CIPP Model การประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ การประเมินความพึงพอใจ และการประเมินมาตรฐานสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยแห่งชาติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย: พบว่า จังหวัดเลยมีปัญหาด้านการบูรณาการความร่วมมือที่ยังไม่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่องของ 4 กระทรวงหลัก และไม่มียุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ผลการพัฒนายุทธศาสตร์ 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) การพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดเลย เสมือนบ้านหลังที่ สอง น่าย่าน น่าย่าน ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 2) การพัฒนาครู/ผู้ดูแลเด็ก ให้มีศักยภาพในการดูแล จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย 3) การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการเจริญเติบโตและการพัฒนาการสมวัย และ 4) การพัฒนาภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการประเมินยุทธศาสตร์มีความเป็นไปได้ระดับมากถึงมากที่สุดทุกประเด็น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดทุกประเด็น กิจกรรมโครงการมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์สอดคล้อง กับการแก้ปัญหา และการกิจของ 4 กระทรวงหลัก สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบมีคุณภาพระดับดีมาก 9 แห่ง ระดับดี 5 แห่ง จากทั้งหมด 14 แห่ง

ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Corresponding author พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย E-mail: aomam_kamolnet@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนากุมารเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย E-mail: pornkamom6556@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย E-mail: junladit@hotmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย E-mail: sangthongva@gmail.com

Loei Rajabhat University, Loei, Thailand

สรุปผล: ยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดเลย

ข้อเสนอแนะ: คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ควรกำหนดการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นวาระการพัฒนาของจังหวัด ภายใต้กรอบการบูรณาการความร่วมมือกลุ่มเด็กปฐมวัย 4 กระทรวงหลัก และนำยุทธศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ให้เป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์ การบูรณาการ งานพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

Abstract

Introduction: Early childhood development is a cornerstone which affects quality of people throughout their lives and it is the most cost-effective investment in human resource development in the country.

Research objectives: To develop strategies for integrating early childhood development in Loei province according to the National Standard for Early Childhood Care.

Research methodology: This study was a research and development. Target group consisted of a sub-committee for the promotion of early childhood development at the provincial level, persons responsible for early childhood from all relevant ministries, permanent secretary / head of educational division, local administration organization, teachers from early childhood development centers in Loei province. Data were collected using documented analytical studies, in-depth interview, brainstorming meetings, strategy assessment based on the CIPP Model, the strategy feasibility assessment, satisfaction assessment, and the National Early Childhood Development Center Standards Assessment. Data were analyzed using content analysis, and descriptive statistics, including percentage, frequency, mean, and standard deviation.

Results: Results showed that Loei Province had problems regarding lack of integration of continued and concreted cooperation among the 4 main ministries. Also, there was no strategy for integrating early childhood development according to the standards of the National Early Childhood Development Center. According to such standards, results of the development of early childhood development strategies consisted of 4 strategic issues as follows: 1) Development of Early Childhood Development Centers to be as a second home, nice to live, and nice to study to meet quality standards; 2) Teacher/child care worker development was essential for providing effective care, organizing learning experiences and playing for early childhood development, 3) Developing early childhood children for proper growth and development, and 4) Developing network partners to participate in early childhood development. Results of strategic assessment showed that there were high to the highest

likelihood on all issues. Also, level of satisfaction were at the most satisfied level in every aspect. Project activities had goals and objectives relevant to the solutions and missions of the 4 main ministries. Regarding the quality of model early childhood development centers, 9 out of 14 centers were reported at a very good level, and 5 were reported at a good level.

Conclusions: According to the National Standard for Early Childhood Care, strategies for integrating early childhood development in Loei province are possible and useful to development of early childhood in Loei province.

Implications: Subcommittee on the Promotion of Early Childhood Development at Provincial Level should determine and drive the early childhood development to be in the provincial development agenda under the framework of the integration of early childhood using the cooperation with 4 main ministries. The strategies derived from this study should be used as a guideline to concretely drive early childhood development at the provincial level.

Keywords: strategy, Integration, early childhood development, National Standard for Early Childhood Care

บทนำ

นานาชาติต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะเด็กเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป ดังคำกล่าวของ ศ.ดร.เจมส์ เจ เอกแมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ปี พ.ศ. 2542 กล่าวว่า “การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว”¹ ดังนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของคนตลอดชีวิตและเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ได้วางกรอบทิศทาง การขับเคลื่อนให้ประเทศไทยก้าวสู่ออนาคตที่พึงประสงค์ในปี พ.ศ. 2579 เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน หัวใจสำคัญหนึ่งในหกด้าน คือ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา

ประเทศ^{1,2} ปัจจุบันประเทศไทยมีเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 6 ปี มีพัฒนาการไม่สมวัยและภาวะทุพโภชนาการเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยกรมอนามัยด้วยแบบคัดกรองพัฒนาการ Denver II (Denver Developmental Screening Test II) จำนวน 6 ครั้ง เริ่มจาก ปี พ.ศ. 2542, 2547, 2550, 2553, 2557 และ 2560 พบเด็กปฐมวัยพัฒนาการไม่สมวัย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 28.3, 28.0, 32.33, 29.71, 28 และ 32.5 ตามลำดับ พัฒนาการเด็กสมวัยของเด็กปฐมวัยไทยมีอัตราต่ำกว่าสถิติองค์การอนามัยโลกที่พบร้อยละ 80-85 ของเด็กปฐมวัยทั่วโลก³

จากการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยจังหวัดเลย โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ด้วยคู่มือ ฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) และรายงานด้านเด็กปฐมวัยจังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2560-2562⁴ พบเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 6.52, 8.59 และ 17.05 ตามลำดับ เด็กปฐมวัยมีภาวะพอม ร้อยละ 7.75, 7.39 และ 7.74 ตามลำดับ (เกณฑ์เป้าหมายไม่ควรเกินร้อยละ 5) มีภาวะเตี้ย ร้อยละ 8.63, 13.69 และ 25.79 ตามลำดับ (เกณฑ์เป้าหมายไม่ควรเกินร้อยละ 10) มีภาวะอ้วน ร้อยละ

3.07, 10.32 และ 14.14 (เกณฑ์เป้าหมายไม่ควรเกินร้อยละ 10) เด็กมีความสูงตีสมีส่วน ร้อยละ 49.15, 37.32 และ 48.43 (เกณฑ์เป้าหมายควรมากกว่าร้อยละ 60) ทารกแรกเกิดมีภาวะพร่องสารไอโอดีน ร้อยละ 14, 13.27 และ 16.36 ตามลำดับ (เกณฑ์เป้าหมายไม่ควรเกินร้อยละ 3) ซึ่งเด็กที่ขาดสารไอโอดีนจะมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเด็กที่ไม่ขาดสารไอโอดีน 6.9-10.2 จุด^๖ นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2563 จังหวัดเลยยังพบว่าทารกแรกเกิดถึงอายุ 1 ปี มีภาวะซีด ร้อยละ 25.93 ซึ่งเด็กที่มีภาวะซีดจากการขาดธาตุเหล็ก ถึงแม้ได้รับการรักษาแต่ก็ไม่สามารถช่วยให้ความสามารถทางสติปัญญากลับมาได้ดังเดิม^๖ จากข้อมูลดังที่กล่าวมา แสดงถึงภาวะทุพโภชนาการ และปัญหาพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ที่จะมีผลต่อการเรียนรู้และสติปัญญาของเด็ก นับเป็นวิกฤติร้ายแรงต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ประกอบกับสภาพสังคมปัจจุบันที่บิดามารดาและผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องพาเด็กปฐมวัยไปรับบริการการดูแลและพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีคุณภาพแตกต่างกันมาก ระหว่างกลุ่มที่มีโอกาสกับกลุ่มด้อยโอกาส^๑ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนทั้งจากมุมมองของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์และการปฏิรูปการศึกษา ก่อนที่จะช้าเกินไป

ยุทธศาสตร์ เป็นแนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ขององค์กร แผนยุทธศาสตร์ที่ดีนั้น จะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์กร อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์กรที่ได้ทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์นี้จะเป็นความคิดเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์กรประสงค์จะไปให้ถึง^๗ จังหวัดเลย ยังไม่มียุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งการพัฒนาเด็กปฐมวัยนั้น เป็นภารกิจที่ยากลำบาก ทำหายและมีหลายปัจจัยที่เป็นอุปสรรค จำเป็นที่ 4 กระทรวงหลัก ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข และทุกภาคส่วนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ต้องผนึกกำลังพัฒนายุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย

จากข้อมูลและเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพร้อมภาคีที่เกี่ยวข้อง จึงมีความเห็นร่วมกันว่าจำเป็นต้องพัฒนายุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ผลจากการพัฒนาจะได้ยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ให้มีคุณภาพนำไปสู่การสร้างรากฐานที่แข็งแรงของพลเมืองคุณภาพต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดที่ใช้เป็นฐานในการวิจัย คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์ กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ การศึกษาปัญหา ความต้องการในการพัฒนาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส ภาวะคุกคาม ด้วย SWOT analysis เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) นำแนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ในการศึกษาปัญหา ความต้องการในการพัฒนา ร่วมกับพิจารณาเลือกโครงการ ดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลการใช้แผนยุทธศาสตร์ 3) นำแนวคิดการบูรณาการ มาใช้ในการดำเนินงานด้านเด็กปฐมวัยร่วมกับ 4 กระทรวงหลัก แบบไม่แยกส่วน ใช้บุคลากรและงบประมาณร่วมกันในการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแผนยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น 4) นำแนวคิดเกี่ยวกับการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 5) นำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาเด็กและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน ประกอบด้วย การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านคุณภาพเด็กปฐมวัย 6) นำแนวคิดการประเมินผลยุทธศาสตร์ มาใช้เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านอรรถประโยชน์ (Utility Standard) ด้านความเหมาะสม (Suitability) ด้านความ

เป็นไปได้ (Feasibility) ด้านการยอมรับได้ (Acceptability) และประเมินความพึงพอใจต่อยุทธศาสตร์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 7) ใช้แนวคิดและโมเดลชิปของสตัฟเฟิลบีมในการประเมินโครงการ (Stufflebeam's CIPP Model)⁸ เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม (Context evaluation) ซึ่งประเมินเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลของโครงการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย รวมทั้งพันธกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสมเพียงพอของทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา เทคโนโลยี และวิธีการจัดการ การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนและช่วงเวลาที่กำหนด การจัดกิจกรรมครบถ้วนตามแผน และการประเมินผลผลิต (Product evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น หลังจากได้ดำเนินโครงการแล้ว เมื่อเปรียบเทียบผลผลิตกับวัตถุประสงค์ โครงการจะแสดงถึงประสิทธิผลของการดำเนินโครงการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป: เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
2. วัตถุประสงค์เฉพาะ
 - 2.1 เพื่อศึกษาปัญหาในการบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย
 - 2.2 เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
 - 2.3 เพื่อศึกษาผลการนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและประเมินผลการใช้แผนยุทธศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาในการบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ใช้การศึกษาเชิงวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก

(In-depth interview) ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัย และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัดเลย นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเลย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลย ศึกษาธิการจังหวัดเลย ท้องถิ่นจังหวัดเลย ผู้รับผิดชอบงานเด็กปฐมวัยจาก 4 กระทรวง นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ ปลัด หัวหน้ากองการศึกษา และครู/พี่เลี้ยง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในจังหวัดเลยจำนวน 10 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนายุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ใช้วิธีการจัดเวทีการประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัย และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ผู้แทนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย ผู้แทนสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลย ผู้แทนศึกษาธิการจังหวัดเลย ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเลย ผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ผู้แทนสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเลย ผู้แทนสำนักงานแรงงานจังหวัดเลย ผู้แทนศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเลย ผู้แทนบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเลย ครู/พี่เลี้ยง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในจังหวัดเลย จำนวน 30 คน

ระยะที่ 3 การนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ในกระบวนการนี้เน้นการมีส่วนร่วม โดยการนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ด้วยกระบวนการ PDCA ดำเนินโครงการที่ผ่านการคัดเลือกตามการพิจารณาของคณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ผู้รับผิดชอบงานด้านเด็กปฐมวัยจาก 4 กระทรวงหลัก ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยดำเนินกิจกรรมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกอำเภอของจังหวัดเลย จำนวน 14 อำเภอ ๆ ละ 1 แห่ง ใช้การลงมือปฏิบัติจริง (Action learning) และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม เป็นเวลา 4 เดือน

ระยะที่ 4 การประเมินผลการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ กลุ่มเป้าหมายในการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์และความพึงพอใจต่อยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ผู้แทนจาก 4 กระทรวงหลัก และครู/พี่เลี้ยงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก 2) ประเด็นประชุมระดมความคิดเห็น 3) แบบประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ 4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อยุทธศาสตร์ 5) แบบสรุปการประเมินยุทธศาสตร์ตามแนวคิด CIPP Model 6) แบบบันทึกการประเมินมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามในเครื่องมือที่ 1- 2 และนำข้อคำถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาเพื่อหาคอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษา มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบประเมินที่ 3-5 ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัย 3 ท่าน จากสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโครงสร้างและความครอบคลุมคำถาม ความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 ทุกข้อ ส่วนเครื่องมือที่ 6 ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นโดยคณะจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติมาใช้

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย เลขที่ ECLOEI63022

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 เป็นเวลา 6 เดือน โดยเริ่มจากการศึกษาปัญหาการบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดเลย ใช้การศึกษาเชิงวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก การพัฒนายุทธศาสตร์ ใช้วิธีการจัดเวทีการประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ กระบวนการนี้เน้นการมีส่วนร่วมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา อธิบาย ตีความ สร้างข้อสรุปจากการสัมภาษณ์เจาะลึก และจากการประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ประกอบด้วย ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยปัญหาในการบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ประกอบด้วย

1.1 จังหวัดเลย มีแนวโน้มการเกิดของทารก ลดลง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2562 มีจำนวนเด็กเกิด 6,171 5,968 6,094 5,698 และ 5,258 คน ตามลำดับ

1.2 จังหวัดเลย พบเด็กปฐมวัยที่สงสัยพัฒนาการล่าช้าเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 8.59 ในปีงบประมาณ 2561 ร้อยละ 17.05 ในปีงบประมาณ 2562 เป็นร้อยละ 21.97 ในปีงบประมาณ 2563 แต่เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วยเครื่องมือ TEDA4I (Thai Early Developmental Assessment for Intervention: คู่มือประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการ) ร้อยละ 35.15 ซึ่งต่ำกว่าภาพรวมของประเทศ 56.80 ทำให้เด็กขาดโอกาสในการกระตุ้นพัฒนาการให้สมวัย ซึ่งเกณฑ์ของประเทศไทยกำหนดว่าเด็กที่พัฒนาการล่าช้าต้องได้รับการติดตามกระตุ้นพัฒนาการด้วยเครื่องมือ TEDA4I ร้อยละ 100

1.3 เด็กปฐมวัยจังหวัดเลย มีปัญหาโภชนาการ มีเด็กที่มีความสูงตีสัดส่วนต่ำกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่ประเทศกำหนด และยังมีภาวะเตี้ย ผอม เกินเกณฑ์เป้าหมายของประเทศ เด็กที่มีความสูงตีสัดส่วน ร้อยละ 47.10 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์เป้าหมายของประเทศ คือร้อยละ 60

1.4 จังหวัดเลย มีปัญหาด้านการบูรณาการความร่วมมือที่ยังไม่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่องของ 4 กระทรวงหลัก แต่ละกระทรวงดำเนินงานตามแผนงาน โครงการของตน ไม่ได้นำกิจกรรมมาบูรณาการและดำเนินการร่วมกัน จังหวัดเลย ยังไม่มีการชี้แจงผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจและประเมินตนเองเพื่อพัฒนาตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2562 และยังไม่มียุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

2. ผลการพัฒนาศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ผลการพัฒนาได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ประกอบด้วย **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดเลย เสมือนบ้านหลังที่สอง น่ายุ น่ายเรียน ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ดำเนินโครงการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ “เด็กเมืองเลย กินดี เล่นได้ สูงใหญ่ IQ ดี” **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การพัฒนาครู/ผู้ดูแลเด็ก ให้มีศักยภาพในการดูแล จัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มีกิจกรรมดังนี้ 1) โครงการพัฒนาความรู้และทักษะครู/ผู้ดูแลเด็กในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือ DSPM (Developmental Surveillance and Promotion Manual) กิจกรรมนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทุกอำเภอ เพื่อจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครู/ผู้ดูแลเด็กและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ให้มีศักยภาพในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วย DSPM และให้ครู/ผู้ดูแลเด็ก กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้มีการประสานงาน ค้นข้อมูล การติดตามกระตุ้นพัฒนาการในเด็กที่สงสัยล่าช้าร่วมกัน 2) โครงการส่งเสริมและเฝ้าระวังภาวะโภชนาการเด็กให้เหมาะสมกับวัย กิจกรรมประกอบด้วย การให้ความรู้ครู/ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการส่งเสริมโภชนาการในเด็กปฐมวัย และการดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน การพัฒนาระบบข้อมูลด้านโภชนาการ เพื่อให้ครู/ผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขสามารถบันทึกข้อมูลภาวะโภชนาการ พัฒนาการ สามารถประเมินติดตามภาวะโภชนาการและพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้เป็นรายบุคคล และสะดวกในการรายงานข้อมูล โดยนำระบบข้อมูลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (สพด.) จังหวัดเลย มาใช้ ซึ่งเป็นโปรแกรมการบันทึกที่กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพและกลุ่มงานทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเลย พัฒนาขึ้น 3) โครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้อำนวยการเล่น (Play Worker) ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กิจกรรมประกอบด้วย การอบรมครู/ผู้ดูแลเด็ก สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ทุกอำเภอ อำเภอละ 1 แห่ง จำนวน 14 แห่ง อย่างน้อยแห่งละ 1 คน เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (Play Worker) เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก **ยุทธศาสตร์ที่ 3** การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการ

เจริญเติบโตและพัฒนาศักยภาพ ดำเนินโครงการพัฒนาความรู้และทักษะบุคลากรด้านอนามัยแม่และเด็ก ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือ DSPM และส่งเสริม เฝ้าระวังภาวะโภชนาการเด็กให้เหมาะสมกับวัย **ยุทธศาสตร์ที่ 4** การพัฒนาภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดำเนินโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอปท./ชุมชน ในการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้วยงบกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่

3. ผลการนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์

3.1 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พบว่า ระดับการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ด้าน 1) ด้านอรรถประโยชน์ (Utility Standard) 2) ด้านความเหมาะสม (Suitability) 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และ 4) ด้านการยอมรับได้ (Acceptability) มีความเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกประเด็นยุทธศาสตร์

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความพึงพอใจมากที่สุดทุกประเด็น

3.3 ผลการประเมินยุทธศาสตร์ตาม CIPP Model และผลที่ได้รับจากการนำแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย ครู/ผู้ดูแลเด็กและผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐานได้สื่อโปสเตอร์ด้านโภชนาการ และคู่มือแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ “เด็กเมืองเลย กินดี เล่นได้ สูงใหญ่ IQ ดี” ได้คู่มือผู้อำนวยการเล่น (Play worker) เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก ได้คู่มือเล่นเปลี่ยนโลกสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้นวัตกรรมใหม่ คือ โปรแกรมระบบ

ข้อมูลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (สพด.) จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และคู่มือการใช้โปรแกรม ได้ร่างโครงการสำหรับจัดทำแผนและโครงการพัฒนาการเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้งบประมาณกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ได้รับการอนุมัติงบประมาณกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ เพื่อพัฒนาเด็กและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เกิดเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด และระดับเขตสุขภาพ มีกลุ่มไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัย การประสานบูรณาการงานระหว่าง 4 กระทรวง

3.4 ผลการประเมินตนเองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พบว่า ค่าเฉลี่ยร้อยละของการประเมินตนเองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติภาพรวม ค่าเฉลี่ยร้อยละของมาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มีค่ามากที่สุด ร้อยละ 90.31 รองลงมา คือมาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ร้อยละ 88.23 มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 ปี-อายุ 6 ปี (ก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ร้อยละ 77.37 และมาตรฐานด้านที่ 3ก คุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กแรกเกิด-อายุ 2 ปี ร้อยละ 76.72 ตามลำดับ สรุปผลการประเมินตนเองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ จำแนกตามอำเภอและมาตรฐาน พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป และไม่มีจำนวนข้อที่ต้องปรับปรุง ระดับคุณภาพ A ดีมาก จำนวน 9 แห่ง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60 ขึ้นไป และมีจำนวนข้อที่ต้องปรับปรุง 1-7 ข้อ ระดับคุณภาพ B จำนวน 5 แห่ง

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่า 1) จังหวัดเลย มีแนวโน้มการเกิดของทารกคลอด สอดคล้องกับสำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย⁹ พบว่า การเกิดมีจำนวนน้อยลง ที่เกี่ยวข้องกับ

ปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มใช้ชีวิตอยู่เป็นโสดมากขึ้น แต่งงานช้าลง ชะลอการมีบุตร มีบุตรจำนวนน้อยเพียงหนึ่งหรือสองคนหรือไม่มีบุตรเลย ซึ่งนอกจากปัญหาจำนวนการเกิดแล้ว ยังประสบกับปัญหาคุณภาพการเกิดและการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยด้วย โดยอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาเด็กเกิดน้อย ด้อยคุณภาพ สิ่งที่มาคือ คนวัยทำงานลดน้อยลง จนไม่เพียงพอ ส่งผลให้อัตราการเติบโตของจีดีพีลดลงต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติมากขึ้น¹⁰ 2) จังหวัดเลย พบเด็กปฐมวัยที่เสี่ยงพัฒนาการล่าช้าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 21.97 ในปีงบประมาณ 2563 แต่เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วยเครื่องมือ TEDA4I ร้อยละ 35.15¹¹ ศึกษาผลของโปรแกรม TEDA4I ในเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า TEDA4I ช่วยให้เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า มีพัฒนาการดีขึ้น ร้อยละ 51.70 ดังนั้น จังหวัดเลย ต้องเร่งรัดการดำเนินการติดตามเด็กพัฒนาการล่าช้าให้ได้รับการดูแล กระตุ้นพัฒนาการให้มีพัฒนาการที่สมวัย หรือได้รับการดูแลส่งต่อการรักษาในลำดับที่สูงขึ้น 3) เด็กปฐมวัยจังหวัดเลย มีปัญหาโภชนาการ มีเด็กที่มีความสูงตมส่วนต่ำกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่ประเทศกำหนด และยังมีภาวะเตี้ย ผอม เกินเกณฑ์เป้าหมายของประเทศ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข¹² ชี้ว่าโภชนาการของเด็กมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ภาวะโภชนาการที่ดีเป็นรากฐานสำคัญของการมีสุขภาพดีตลอดชีวิต โดยเฉพาะช่วงที่มีการเจริญเติบโตตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนถึงเด็กอายุ 5 ปี ดังนั้น จังหวัดเลย จึงต้องส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับอาหารที่เหมาะสมตามวัย จัดบริการให้เด็กได้รับยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก และมีการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ สุขภาพช่องปากและพัฒนาการ พัฒนฐานข้อมูลและโปรแกรมการบันทึกข้อมูลสุขภาพเด็กปฐมวัย เพื่อเฝ้าระวังและติดตามการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพร่วมกันระหว่าง 4 กระทรวงหลัก 4) จังหวัดเลย มีปัญหาด้านการบูรณาการความร่วมมือที่ยังไม่เป็นรูปธรรม และต่อเนื่องของ 4 กระทรวงหลัก แต่ละกระทรวงดำเนินงานตามแผนงาน โครงการของตน ไม่ได้นำกิจกรรมมาบูรณาการและดำเนินการร่วมกัน จำเป็นที่ 4 กระทรวงหลัก และทุกภาคส่วนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ต้องผนึกกำลังจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

2. ยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ตามความร่วมมือของ 4 กระทรวงหลัก ที่ได้นำได้มาจากความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องด้านเด็กปฐมวัย ได้แก่ **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560** มาตรา 54 วรรคสอง กำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย¹³ **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)** ในยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ กำหนดให้มีการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ในช่วงเด็กปฐมวัย เน้นการส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน¹⁴ **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564** มีจุดเน้นการพัฒนาคนที่สำคัญที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย คือ การพัฒนากลุ่มเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562¹⁵ ตามมาตรา 23 เกี่ยวกับการผลิตครูหรือพัฒนาครูด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณของความเป็นครู และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย และให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาผู้ดูแลเด็กปฐมวัยจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณของความเป็นผู้ดูแลเด็ก และความสามารถในการดูแลเด็กปฐมวัยตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์และความพึงพอใจต่อยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัย จังหวัดเลย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ อยู่ระดับมาก ถึงมากที่สุดทุกประเด็น อาจสืบเนื่องจากการในการศึกษาครั้งนี้ นำแนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ โดยเปิด

โอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กปฐมวัย เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการค้นหาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาเด็กและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ร่วมพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา เลือกโครงการ/กิจกรรม และมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม รวมถึงการประเมินผลการใช้แผนยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ถวิลวดี บุรีกุล¹⁶ ได้กล่าวว่า กระบวนการซึ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมถึงการนำความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและตัดสินใจ เป็นการสร้างฉันทามติและทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ผ่านมา ซึ่งประมวลได้ว่า การกำหนดยุทธศาสตร์ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินความเป็นไปได้ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนา¹⁷⁻²⁵

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย ระดับจังหวัด ควรนำยุทธศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัดให้เป็นรูปธรรม และควรกำหนดการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นวาระการพัฒนาของจังหวัด ภายใต้กรอบการบูรณาการความร่วมมือกลุ่มเด็กปฐมวัย 4 กระทรวงหลัก

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษา ติดตามผลการนำยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่การปฏิบัติในระยะยาว พร้อมทั้งบอกเล่าถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยงาน รวมถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำยุทธศาสตร์การบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่การปฏิบัติอย่างทั่วถึงและยั่งยืน

2. ควรมีการวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาคัดพัฒนาการล่าช้า และแก้ไขปัญหาคัดที่มีภาวะทุพโภชนาการแบบครบวงจร

References

1. Office of the Education Council. National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand. Bangkok: Early Childhood Education Development Group Bureau of Educational Standards and Learning Development, Office of the Education Council Secretariat Ministry of Education; 2019. (in Thai)
2. Ministry of Public Health. Strategic Plan, Ministry of Public Health Fiscal Year 2019 under the 20-year National Strategic Plan (Public Health). Nonthaburi: Strategy and Planning Division Ministry of Public Health; 2019. (in Thai)
3. Ministry of Public Health. The Study of Factors Affecting the Development of Thai Early Childhood Children No. 6 2017. Nonthaburi: CG Tool Co., Ltd; 2018. (in Thai)
4. Ministry of Public Health. Health data center [Internet]. 2020 [cited 2020 January 10]. Available from www.lo.moph.go.th
5. Bougma K, Abound F E, Harding K B, Marquis G S. Iodine and Mental Development of children 5 years Old and Under: A Systematic Review and Meta-Analysis [Internet]. 2013 [cited 2020 May 14]. Available from <https://www.mdpi.com/2072-6643/5/4/1384>
6. Wang B, Zhan S, Gong T Lee L. Iron therapy for improving physical and intellectual development in children under the age of three who are anemic due to a lack of iron [Internet]. 2013. [cited 2020 May 14]. Available from <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23744449/>
7. Buriphakdi C, editor. Community Research Course. Nonthaburi: S.R. Printing Factory Mass Products; 2002. (in Thai)
8. Stufflebeam, D. L., Madam, C. F., Kellaghan, T. (eds.). The CIPP model for evaluation in Evaluation model. [Internet]. 2000. [cited 2020 June 16]. Available from <https://avys.omu.edu.tr/app/public/ismailgelen>
9. Ministry of Public Health. Action plans under development policies and strategies National Reproductive Health No. 2 (2017-2026) on Promote quality birth and growth. Bangkok: Cooperative rally Agriculture of Thailand Co., Ltd; 2017. (in Thai)
10. Sitthisamarn S. Babies are born less, need to increase quality, not quantity [Internet]. 2021 [cited 2021 June 12]. Available from <https://mgronline.com/qol/detail/9640000015703>. (in Thai)
11. Kumraksa N., Deangsuk R., Chantayotha T. Effect of TEDA4I on child development of children with delay development in Kanchanaburi Province. Rajanukul Institute Journal 2018, 33(1):19-29. (in Thai)
12. Ministry of Public Health. The situation of early childhood development in Thailand. Chonburi: Bangsaen printing; 2015. (in Thai)
13. Office of the Secretariat of the House of Representatives. Education provisions under the Constitution of the Kingdom of Thailand 2017 [Internet]. 2019 [cited 2020 May 12]. Available from https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2561/mar2561-3.pdf. (in Thai)

14. Ministry of Public Health. Five-year national nutrition action plan 2019-2023 [Internet]. 2019 [cited 2020 January 10]. Available from <http://bit.ly/2ITYuwh>. (in Thai)
15. “Early Child Development Act, B.E. 2562”. (30 April 2019). Government Gazette. Volume 136, chapter 56a, pages 5-16. (in Thai)
16. Burikul T. Participation Concepts, theories and processes. Bangkok: Phra Nakhon Commercial Company Limited; 2005. (in Thai)
17. Chosoongnoen N., Worakitkasemsakul S., Chidmongkol R., Ruamkid W. The development of experiential learning management strategy emphasizing on inquiry to enhance reasoning thinking and knowledge acquisition abilities of preschool children. Graduate study journal. 2013; 10(51): 53-66. (in Thai)
18. Suksaen B., Saenphot K., Naen Udon P., Pengchan T. Development Strategies of Management system for Early Childhood Center Under Local Administrative Organization. Journal of Graduate Studies, Humanities social science. 2014; 3(1): 27-46. (in Thai)
19. Sankwan C., Yavirat P. The Strategies for Administration and Management of Small-Size Education Institutions in Future Scenario (B.E. 2556 -2565) In the Upper Northern part of Thailand Under the Office of Basic Education Commission. Ratchaphruek Journal. 2014; 12(2): 45-53. (in Thai)
20. Sitthithanakarn K. Development Strategies for Administrators in Basic Education Institutions for Education Management to ASEAN Community. Suthiparithat. 2016; 30(95):176-85. (in Thai)
21. Suthon C. Strategies to Promote Learning of School Children in Loei Primary Education Office Area 3 by Integrating the Life insurance Business in Loei Province [doctoral’s dissertation]. Loei: Loei Rajabhat University; 2018. (in Thai)
22. Pornthip C. The Development Strategies of Lao Women’s in Lao People’s Democratic Republic [doctoral’s dissertation]. Loei: Loei Rajabhat University; 2018. (in Thai)
23. Wedsaphong W. Strategy for economic development in Sai Fong City Vientiane Lao People’s Democratic Republic [doctoral’s dissertation]. Loei: Loei Rajabhat University; 2018. (in Thai)
24. Amornthaweesin A. The development of strategy for quality of life of the aging in Loei province [doctoral’s dissertation]. Loei: Loei Rajabhat University; 2018. (in Thai)
25. Sopa K., Wetcha P. Development of strategies for educational quality assurance of kindergarten schools, Pa hung sub-district administration, Chiangrai province. Journal of Graduate School. 2021; 18(81): 53-61. (in Thai)